Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 224. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЖОВТНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 21, 1980 No. 224. VOL. LXXXVII.

ВІДБУДЕТЬСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ СССР

Френк Шекспір

Проф. Річард Пайпс

Проф. Андрю С. Еренкройц

Ню Йорк, Н. Й. (В.Д.). — В четвер, 23-го жовтня ц.р., о год. 3-ій по полудні, відбудеться в Українському Інституті Америки наукова Конференція в справі деколонізації російської совєтської імперії. На конференції будуть три доповідачі.

Перший доповідач — Френк Шекспір, колишній директор Інформаційної агенції ЗСА і теперішній президент „РКО Дженерал" в Ню Йорку, який доповідатиме про „Свободу й революцію засобів масової інформації". П. Шекспір, як відомо, був нагороджений „Шевченківською Грамотою Волі" Українським Конгресовим Комітетом Америки за його правильну політику в час його директорування в Інформаційній агенції, головно за його вірний підхід до неросійських народів в СССР.

Другим доповідачем буде відомий автор історичних праць про СССР, проф. Річард Пайпс з Гарвардського университету, головна праця якого — „Формація Совєтського Союзу" подає причини і розвиток української революції в 1917 році в правильному світлі. Нещодавно його не тільки гостро критикувала комуністична преса в Україні („Радянська Україна") за його „фальшування" історії СССР, але також заатакував Александер Солженіцин у статті в журналі „Форейн Аффейрс" (квітень, 1980 р.). Професор говоритиме про „Російську національну політику: тяглості і різниці".

Проф. Андрю С. Еренкройц з Мічиґенського університету доповідатиме третім. Його тема: „Народи Східної Европи проти російського колоніялізму і імперіялізму".

Д-р Іван О. Флис, головний предсідник Українського Народного Союзу, буде модератором Конференції.

Конференцію підготовляє Спеціяльний Комітет світових об'єднань білорусів, естонців, лотишів, литовців, туркестанців і українців. Координатором Конференції є д-р Володимир Душник, редактор „Українського Квартальника".

Офіційними організаторами Конференції є Конфедерація Вільних Білорусів, Естонська Світова Рада, Світова Федерація Вільних Лотишів, Литовська Світова Спільнота, Туркестанська Національна Організація для Свободи і Світовий Конгрес Вільних Українців.

В ОН відбулася нова проба сил

Ню Йорк, Н. Й. — На Генеральній Асамблеї ОН відбулася нова проба сил між Західнім світом і Китаєм з одного боку, а з другого — Совєтським Союзом, його сателітами та державами, які пішли за ним. Тією пробою було голосування, котра з воюючих сторін у внутрішній війні в Камбоджі має мати своїх делеґатів в установах ОН. Совєтський блок програв 35-ма голосами до 74-ох при 32-ох стриманих від голосування. Таким чином, не зважаючи на настирливі заходи, пропаганду й обіцянки Москви та її сателітів, місце в ОН признано легальному урядові, а не урядові заінстальованому комуністичним В'єтнамом при видатній допомозі СССР.

Минулого року Генеральна Асамблея ОН відхилила пропозицію совєтського бльоку, щоб передати місце в установах ОН представникам нового промосковського режиму в Камбоджі. Остаточне рішення відложено на цей рік.

Великою більшістю голосів делеґації в ОН противставилися визнанню уряду, насадженого чужою силою, і прийняттю його представників до ОН і потвердили представництво легального уряду, хоч є тепер не має влади над країною, але провадить боротьбу та має підтримку переважаючої частини населення.

Поїздка прем'єра Ірану до ОН закінчилася невдачею

Ню Йорк, Н.Й. — Невдачі на фронтах та неполадки внутрі країни змусили правління Ірану вислати прем'єра Мохаммеда Алі Раджая до Ню Йорку, щоб подати на засіданні Ради Безпеки ОН позицію іранського уряду. Дотепер Іран фактично бойкотував Раду Безпеки, відколи органи ОН одноголосно засудили захоплення американських закладників.

У своєму виступі Раджай повторив дотеперішні закиди проти різних країн, в тому числі і проти ЗСА, звинувачуючи їх в наштовхненні Іраку на війну проти Ірану. Виступ Раджая викликав велике і загальне розчарування, а після нього, на думку дипломатів, ізоляція Ірану в світі зміцнилася. Після п'ятницевого виступу в Раді Безпеки, в суботу Раджай мав пресову конференцію, в якій на численні запити про дальшу долю закладників він повторив відомі речі. В суботу він повернувся до Ірану, відмовившись від будь-якої зустрічі з офіційними чинниками ЗСА.

У міжчасі положення Ірану на фронтах далі погіршилося. Іракські частини остаточно відтяли комплетно Абадан, а радіо в Теграні заповіло його недалекий упадок. Не зважаючи на урочистий чотириденний піст Ід аль-Адга, в часі якого мусульманам не можна проливати крови, бої тривають далі. Також у районі Хоррамшару іракські частини здобули дальші успіхи. В повітрю з обидвох боків була незначна бойова діяльність. Також на морі були сутички, однак комунікати обидвох сторін провірити не можна було, а вони з правила далекі від дійсности.

В неділю, 9-го жовтня, речник уряду ЗСА Державний секретар Едмунд Маскі в Ню Йорку з'ясував поставу Вашінґтону до виступів Раджая. Маскі заперечив твердження іранського прем'єра, що ЗСА допомагають Іракові, або самі носяться з намірами мілітарно включитися в дальший розвиток подій в районі Перської затоки та в зґідливому тоні відповів на інші закиди Раджая.

На загал в урядових колах Вашінґтону виявляють розчарування виступом іранського прем'єра, його протилежними до дійсности твердженнями та браком з його боку будь-яких конкретних пропозицій чи взагалі суґестій.

Відбулася конференція правозахисних комітетів

Торонто, Онт. (І. Дубилко) — В суботу і неділю, 13-го і 14-го вересня ц.р., у приміщеннях університету в Торонто відбулася конференція представників комітетів оборони політичних в'язнів у СССР. У тій конференції взяли участь понад 60 делеґатів і запрошених учасників з Торонто, Ню Йорку, Едмонтону, Філядельфії, Детройту, Монтреалю, Чікаґо, Рочестеру і Оттави. Були також представники комітетів: московського, польського і чеського. З Парижу, Франція, прибув Леонід Плющ. Активні діячі комітетів Північної Америки — це студенти імолоді абсольвенти університетів — і професіоналісти різних ділянок. Присутніми на цій конференції були також понад десять осіб старшого віку.

Початок конференції проголосила Марта Данилевич, яка і проводила першою частиною нарад. Вона вказала на деякі зміни у проєктованій програмі пояснивши, що конференція має суто студійний характер, завданням якої є переглянути дотеперішню діяльність, визначити напрямні праці на майбутнє, головно в сучасних приготуваннях до Мадридської конференції у справі перегляду виконання Гельсінкських угод.

Перший доповідач Марко Бойцун занявся уважною аналізою сучасних міждержавних політичних рухів. Доповідач вказував на різні міжнародні дипломатичні маневрування засобами ідеологічних, економічних, торговельних і, понад усе збройних перегонів військових альянсів між демократичними державами Заходу і бльоку держав комуністичних диктатур. До стратегії всіх тих політичних плянувань і рухів доповідач зарахував також Гельсінкські угоди, які стосовно демократичного народоправства, СССР і його сателіти не здійснювали і не здійснюють.

Доповідачами від дисидентських комітетів інших національностей були: Людміла Алексєєва, Гелена Шмунесс, Пол Вілсон і Леонід Плющ, який в Европі співпрацює з дисидентами різних національностей.

Коротка доповідь Л. Алексєєвої виявила, що московськаґрупа російських дисидентів, якої вона є представником змагається за національні, соціяльні і релігійні права — за незалежне життя усіх народів, які нині є у складі СССР і під контролею совєтської імперії. Л. Алексєєва твердила, що антинародний ре-

(Закінчення на стор. 4)

Округа УНС у Трой відбула організаційні збори

Коговз, Н.Й. (І.Д.)— В неділю, 5-го жовтня ц.р., відбулися в Українському Клюбі тут організаційні збори Окружного Комітету Відділів УНС Округи Трой—Амстердам -Вотервліт - Коговз - Гадсон і Піттсфілд при участі 19 осіб. Голова Окружного Комітету П.Шевчук відкрив збори, вітаючи головного організатора УНС Василя Оріховського та присутніх.

Звітуючи про 1980-ий рік, він підкреслив, що прибдано 32 нові члени, в минулому році 28-ий Відділ у Вотервліт придбав всіх нових членів, Амстердам—17, Трой—5, Коговз—2. Піттсфілд і Гадсон не придбали нових членів. Треба б з Централі вислати представників до цих двох Відділів, щоб їх оживити.

До кінця року слід кожному Відділові придбати по п'ять до семи нових членів. Тепер ведеться якраз кампанія за збільшення числа членства і призначено високі нагороди за найкращі осяги грошима і вільним відпочинком на Союзівці. До кінця року вирішено придбати ще 60 нових членів.

Головний організатор УНС В.Оріховський заохотив до переведення успішної кампанії за приєднування нових членів і розповів про багато аспектів життя УНСоюзу. Крім багатьох позитивів наявні й недотягнення — членство падає з різних причин. Комерційні компанії зменшують членство наших братських організацій, молодь мало асекурацією в УНС зацікавлена. Тепер тяжко стягнути людей на збори.

Округа в Трой має 1.357 членів, втратила 42 члени. Секретар В.Вершона здобув 17 нових членів, також П.Шевчук, Колодій і М.Савків здобули нових членів.

До чергової Конвенції УНС у 1982 році — вирішили зібрані — треба придбати якнайбільше нових членів.

В жвавій і широкій дискусії брали участь: А.Урбан, М.Савків, Є.Наболотний, П.Шевчук, С.Коґут, В.Вершона, Й.Білинський, Р.Расочий, М.Демчар та інші, деякі виступаючи по два-три рази. На всі прецікаві й хвилюючі питання і порушені теми Василь Оріховський давав вичерпні й повні відповіді. Порушені були питання: про зменшення кількости делеґатів на майбутні конвенції, щоб було там не шість осіб, а менше, тоді б Конвенцію можна було б переводити в Союзівці з меншою втратою гроша. Але таку ухвалу може винести лише Конвенція. Питання "Українського Тижневика", що його тепер автоматично не дістають всі члени УНС, як це було досі також ставилося. Одні дискутанти були за старим станом, інші схвалювали новий, бо тоді давати даром газету тим, які самі кажуть, що її не читають. Це гроші, і їх не слід даром викидати. Одні пропонували давати англомовний тижневик усім молодим членам УНС без грошей, поки читач звикне до рідного часопису й пізніше платитиме за нього п'ять долярів сам; інші пропонували замість одного числа "Свободи" давати кожному тижневик, і т.д.

Була мова про позичку з УНСоюзу, де В.Оріховський вияснив, що УНС не позичає на бизнеси, але на однородинні доми, бо так передбачено федеральними законами про братські союзи. Він розповів і про поліси які вже є в Союзі, і які проєктуються, наприклад, опрацьовується пенсійна поліса. Дехто радив УНСоюзові

(Закінчення на стор. 4)

В Афганістані влада слабне, а спротив зростає

Ню Делі, Індія. — Прибуття президента Афганістану, наставленого і втримуваного совєтською силою, Бабрака Кармаля до Москви і його розмови з найвищим чинником включно з Леонідом Брежнєвим потверджують критичне положення в тій країні. В розмовах крім Брежнєва брали участь зі совєтського боку шеф генерального штабу маршал Николай Оґарков, міністер закордонних справ Андрей Громико та шеф КҐБ Юрій Андропов.

Л. Брежнєв, у своїй вітальній промові на летовищі, зложив таку заяву: „Ми стоятимемо твердо на сторожі інтересів обидвох наших держав і виконаємо наше інтернаціональне зобов'язання". Загально вважають, що текст промови Брежнєва, як його поширив ТАСС, відзначається давно не баченою безкомпромісовістю Москви з одного боку, а з другого боку бажанням як найскорше вийти з положення, яке щораз більше ускладнюється і гіршає.

В самому Афганістані виконність влади слабне щораз більше, фактично функції правління перебрало від неї совєтське командування. Те з одного боку змінило тимчасово владу, але з другого приспішило внутрішній розклад та розбіжності. Суспільство щораз більше від влади відчужене, а розбіжності перекинулися на військо й поліцію. Військо ослаблене дезерціями та пропаґандою самостійницьких елементів постійно падає своїм числом, а поліційні частини, постійно поповнювані новими людьми здобувають на вазі. Розбіжності й конфлікти між ними побільшує факт, що командир поліції належить до фракції Кальк у партії, а також значна частина командного складу й через те поліція поповняється прихильниками тієї течії, а військове командування складається здебільшого з членів фракції Парчам і своїми людьми обсаджує всі можливі пости. Обидві фракції воюють між собою всіми доступними засобами, навіть зброєю. Попередній лідер, якого замордовано належав до фракції Кальк, теперішній до Парчам.

З наказу російського командування військові частини совєтські і афганські після боїв нищать харчові маґазини, а літом нищили збіжжя на пню. В цілому ряді районів є перші познаки голоду, а через брак лікарської опіки, яка й передтим була слабою, а тепер зовсім здезорганізована, зі зимою і недокормлюванням зростає небезпека пошесних недуг.

ГЕН. РОМАНОВ ДОПОВІДАТИМЕ НА З'ЇЗДІ ІНЖЕНЕРІВ

Торонто, Онт. (М. Б-й). — Інженер Йосиф Романов, генерал-бриґадир канадських повітряних сил, канадець українського походження, буде головним промовцем під час бенкету, що відбудеться з приводу Сьомого Міжкрайового З'їзду Українських Інженерів у Торонто. З'їзд відбудеться у суботу і неділю, 15-го і 16-го листопада 1980 року, в готелі Шератон Центр. У програмі з'їзду будуть, між іншим, ділові наради, наукові сесії, бенкет і равт. Одна з наукових сесій тематично присвячена сучасному стану в Україні.

У світі

ДО МОНТРЕАЛЮ, КАНАДИ, прибув з Індії лідер тібетських буддистів Далай Лама і перебуватиме в Канаді коло 10 -ти днів. Запросили його туди колишні мешканці Тібету, яких у Канаді є коло чотирьох сот. В Монтреалі він вже відбув пресову конференцію з місцевими журналістами. З огляду на те, що в останньому часі ширяться у світі вісті про його поворот до Тібету, під китайську займанщину, журналісти докладно випитували його саме про це та про загальне положення там. Далай Лама заявив, що згідно з інформаціями, які він має, центральний уряд у Пекіні розпочав лібералізацію своєї політики на різних відтинках. Одначе ситуація ще не дійшла до такого стану, щоб він міг повернутися до Тібету ближчим часом.

У МОСКВІ ВІДКЛИКАНО поїздку короля Йорданії Гуссейна до Совєтського Союзу, яка мала відбутися в найближчих днях. Одночасно з повідомленням про це в Москві, таке саме повідомлення подано в Аммані, Йорданія. Одначе, опісля надійшли відомості, що поїздку відкликано з ініціятиви Москви. Відкликання поїздки короля Гуссейна до Москви мусить мати поважні причини й матиме поважні наслідки. Дотепер немає однозгідности щодо того, які можуть бути причини відкликання поїздки, але назагал панує переконання, що це зв'язане з іраксько-іранським конфліктом, у якому король Гуссейн зайняв поставу, прихильну до Іраку й почав йому допомагати. А Москва, хоч постачає зброю Іракові, але заявляє, що не на підставі попередніх договорів і замовлень, яких вона не може уневажнити, а одначасно з тим вона намагається встановити якнайкращі відносини з Іраном.

КИТАЙ, ЯКИЙ НЕ ПРИСТУПИВ ДО міжнародного пакту про припинення атомових пробних вибухів у повітрі і продовжує їх для випробування й удосконалення своєї атомової зброї та виробничої техніки атомової енергії, експльодував свою чергову атомову бомбу в повітрі. Останній вибух, який мав місце опівдні в п'ятницю, 17-го жовтня ц. р., мав силу між 200,000 і мільйоном тонн ТНТ, значить був принаймні десять разів сильніший, як американська бомба, скинена наГірошіму. Згідно з оцінкою американських наукових кіл, занечищення повітря в ЗСА з цієї причини буде незначне.

ДОТЕПЕР ВІДНАЙДЕНО В АЛЬ АСНАМІ, Альжир, де недавно був великий землетрус, понад шість тисяч жертв. Пошукування відбуваються далі при допомозі технічних бриґад, які усувають руїни, спеціяльно тренованих собак, які винюхують тіла забитих та команд спеціялістів, спроваджених з-за кордону. В четвер, 16-го жовтня, як і було передбачувано, землетрус повторився, але був значно слабший і жертв не спричинив. Влада мусіла сконцентрувати всю службу безпеки й порядку та перевезти спеціяльні частини з інших сусідніх осередків, щоб не допустити до ґрабунків. Тепер тут введено закон воєнного часу, на підставі якого ґрабіжників каратимуть воєнні суди смертю, а в окремих випадках — їх розстрілюватимуть на місці злочину.

В ПРОВІНЦІЇ КВЕБЕК, Канада, хоч каденція провінційного парляменту триває п'ять років, давно прийнятий звичай передбачує розписання нових виборів уже після чотирьох років каденції, щоб дати змогу населенню висловити свою думку. Цим разом розписання нових виборів було тим більше оправдане, що в недавньому референдумі понад 60 відсотків голосуючих висловилися проти політики привладної партії Рене Лєвека. Вже розпочалася була підготова до нових виборів, одначе прем'єр Лєвек в четвер,16-го жовтня, публічно подав до відома, що його уряд пересуває вибори аж десь на другий рік, таким чином продовжуючи існування свого режиму. Статистика й опитні кампанії стверджували, що публічна опінія виразно відвертається від партії Лєвека, і, коли б тепер переведено вибори, ця партія напевно програла б. Відложення виборів Лєвек умотивував тим, що плян федерального уряду ввести нову конституцію вимагає всієї його уваги.

У ТУРЕЧЧИНІ РОЗГОРТАЄТЬСЯ боротьба з терористами. Інформаційні служби з тієї країни приносять щораз нові дані про судові справи, які кінчаться смертними присудами та екзекуціями, і про арешти. В більшості випадків терористи, яких поліція пробує заарештувати, противставляться їй зі зброєю в руках, що викликає боротьбу і дальші жертви. Одначе уряд й військова хунта займають і далі неуступчиву поставу. Така постава принесла успіх у випадку пірвання турецького літака з Мюнхену до Анкари, столиці Туреччини. В часі лету над Туреччиною п'ять людей захопили літак, стероризувавши зброєю обслугу й пасажирів. Вони дали доручення капітанові літака приземлитися на летовищі Джидда в Савдійській Арабії. Капітан приземлив за їхньою згодою на малому летовищі в Туреччині, Діярбакір, щоб натанкувати пального. Терористи поставили вимоги й дали ультиматимний реченець три години, після закінчення яких вони загрозили зірванням літака разом з пасажирами. Хунта рішуче відкинула вимогу терористів і наказала відділам спеціяльного призначення здобути літак. Акцію звільнення переведено з успіхом і тільки деякі особи були поранені.

В Америці

ВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ підприємець Арманд Геммер, який недавно зустрічався і розмовляв з Леонідом Брежнєвим, генеральним секретарем ЦК КПСС і Головою Президії Верховної Ради СССР заявив, що совєтський лідер все ще поважає президента Джіммі Картера і приємно згадує їхню зустріч на Віденській конференції, коли то обидва державні мужі підписали договір про скорочення стратегічної атомової зброї САЛТ II. Д-р Геммер підкреслив, що це висловлювання не означає, що Брежнєв фаворизує Картера і ставить його перед Рональдом Реґеном, бо совєтська преса продовжує критикувати Президента ЗСА за його становище щодо совєтської інвазії в Афганістані і за „створення атмосфери холодної війни".

ВІДОМА ОРГАНІЗАЦІЯ ІМКА вирішила, помимо протестів посадника Ню Йорку Едварда Кача, перенести свою головну квартиру до Чікаґо де сконцентрована більша частина її відділів і де, не тільки в Чікаґо, але на середньому заході взагалі, є більше членства цієї організації. Головна квартира ІМКА знаходилася в Ню Йорку на протязі 125 років.

ДВА НЕҐРИТЯНСЬКІ ЛІДЕРИ підтримали кандидатуру Роналда Реґена на президента ЗСА. Проповідник Ралф Дейвід Абернаті, приятель покійного проповідника Мартина Лютера Кінґа, і Гозе Вілліямс, лідер в боротьбі за громадські права, проголосили в Детройті свою підтримку для Реґена і закликали неґритянських виборців підтримати його кандидатуру, бо Джіммі Картер не сповнив ані однієї обіцянки яку він дав у передвиборчій кампанії неграм в 1976 році. Реґен, Джордж Буш, колишній президент Джеральд Форд, губернатор Вілліям Джей Міллікен, колишній губернатор Джордж Ромні і колишній сенатор Роберт П. Ґриффін були учасниками цієї заяви неґритянських лідерів.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖІММІ КАРТЕР, виступаючи в кінці минулого тижня на Лонг Айленді заявив, що помиляються ті, які думають, що мілітарна сила ЗСА і західніх альянтів є слаба і вони можуть провокувати війну. „Якщо вони заатакують З'єднані Стейти Америки то це напевно буде початком їхнього самогубства", — заявив Президент, який використав наґоду, щоб поновно заатакувати республіканського кандидата Роналда Реґена закидаючи йому непоінформованість, малий досвід у закордонній політиці, перекручення фактів тощо. Пізніше обидва кандидати, виступаючи на обіді Алфреда Е. Сміта в Асторія готелі, подали собі руки і жартували у приявності добірної публіки, яка складалася переважно з офіційних осіб політичного, громадського, культурного і церковного світу.

ЕД ҐАННА, заступник директора комітету, який з рамени Ліґи голосуючих жінок веде переговори з Реґеном заявив, що є деякі виґляди на згоду Реґена виступити у президентських дебатах з президентом Джіммі Картером, у Клівленді але без незалежного кандидата Джона Андерсона. Республіканські стратеґи, які ведуть передвиборчу кампанію не дуже хочуть погодитися на дискусію Реґена з Картером, бо уважають, що така дискусія тільки скріпить позицію демократів. Їхній кандидат, як діючий президент, має доступ до всіх інформацій, а крім того, — кажуть провідні республіканці, — це було б зломанням принципу пошанування третього кандидата.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЕДМУНД МАСКІ закликає Сенат приспішити ратифікацію договору між ЗСА і СССР про скорочення стратегічної атомової зброї САЛТ II, бо совєтська інвазія на Афганістан вже не є більше передумовою ратифікації. Маскі обвинувачував республіканського кандидата на президента Роналда Реґена, що він у своїх виступах пропонує поновити переговори про САЛТ II. Така пропозиція на думку Маскі цілковито зруйнує шанси добитися обмеження розброєння і Москва не погодиться на таку пропозицію.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Тероризм вірменських груп

У неділю, 12-го жовтня ц.р. бомба величезної сили знищила автомобіль біля турецької Місії до ОН у Ню Йорку, вибух якої поранив чотири особи. В наслідок вибуху бомби, повітря вибило сотні вікон у поблизьких будинках, як теж експльозія знищила перший поверх турецької місії.

Вірменські терористи негайно подали до відома, що це вони підклали бомбу і то не тільки в Ню Йорку, але також у Льос Анджелесі і Лондоні, Велика Британія.

Як відомо, вірменські терористи почали терористичну акцію проти турецьких дипломатичних представників за кордоном у відплату за масакру вірменського населення турецьким урядом у 1915 році під час Першої світової війни.

Вірменія — це одна з найстарших країн Південно-східної Европи (Кавказ). Вірменія має велику й світлу історію з багатою культурою, релігійним життям та торгівлею. Розглядаючи Вірменію у її різних етапах повної політичної самостійности, ця країна в XIX сторіччі розподілювалась на Російську Вірменію і Турецьку Вірменію, що була меншою щодо населення і території від Російської Вірменії.

Зокрема тому, що вірмени є християнами, турецький уряд у жахливий спосіб переслідував вірменів. У 1915 році, коли Туреччина була у війні проти Росії, турецький уряд, підозріваючи вірмен у співпраці з росіянами, поголовно вимордував понад 1,5 мільйонів вірменів чоловіків, жінок і дітей—і тим стягнув на себе суд цілого світу. Під час програної Туреччини (та трьох інших членів центральних держав — Німеччини, Австро-Угорщини і Болгарії), Вірменія мала багато симпатій у світі, так що, коли Вірменія 28-го травня 1918 року проголосила свою самостійність, Америка, Франція і Велика Британія визнали її незалежність. Одначе по сконсолідуванні влади, большевики напали на Вірменію і, окупувавши її своїми військами, перетворили цю країну у Вірменську ССР, подібно як це сталося з Україною та іншими неросійськими народами.

Після Другої світової війни в Турецькій Вірменії залишилося понад 100,000 вірменів, які старалися виемігрувати до сусідніх країн, або до Північної і Південної Америки. Минулого року під час відвідин Папи Івана Павла II, вірменська християнська меншість у Туреччині змаліла до 25,000 осіб. Хоча вірмени мають свої церкви та декілька десяток шкіл, назагал, їх доволі обмежують у практикуванні своїх національних і релігійних прав.

Може виглядати трохи дивно, чому щойно тепер після п'ятидесяти років вірменської масакри, вірменські революціонери відплачуються нинішнім туркам, які з рештою, не є відповідальні за діла їх уряду з-перед півсотні років. Однак терор існує і зростає в силу. Бож першою жертвою був турецький віцеконсул у Льос Анджелесі, що його замордували вірменські терористи в 1973 році; в жовтні 1975 року вони вбили турецького амбасадора у Відні, та турецького амбасадора до Франції, разом з його шофером. Рік тому вірмени вбили сина турецького амбасадора в Голляндії.

Ці терористичні акції ведуть дві групи вірменів, а саме: „Тайна Армія за Визволення Вірменії" і „Командо Справедливости проти Ґеноциду Вірменів".

Існують здогади, що їх поширюють турецькі урядові чинники, як теж деякі західні розвідчі кола, що протитурецький терор вірменів піддержує совєтський уряд, прямо тому, щоб вносити фермент серед турецької дипломатії за кордоном та взагалі, для творення хаосу в західніх країнах.

Вірменія має тепер понад 2,5 мільйона населення. Після Другої світової війни понад 250.000 вірменів повернулося „на родину", але багато з них знову покинуло СССР, розчарувавшися у „совєтському раю". Одначе, назагал, совєтська „національна політика" є досить поміркована у Вірменії — у порівнянні з тим, що Москва робить в Україні, Білорусі і в бальтійських країнах. Навіть в еміграційній політиці Москва дозволяє на виїзд вірменам у куди більшому числі. Наприклад, недавно американська преса повідомила, що совєтський уряд видасть у цьому році понад 7,000 виїздових віз для вірменів.

Одначе теророизм вірменських груп, як зрештою і кожен терорризм становить небезпечне явище і загрозу не тільки для турецьких дипломатів, але й для громадян тих країн, у яких вірменські терористи перепроваджують свої відплатні акції проти турецьких дипломатів за кордоном.

У ЄРУСАЛИМІ ВИБУХ ВОГОНЬ у церкві Гробу Господнього. Поліція після докладної перевірки виключила можливість підпалу. Вогонь швидко припинено, згоріла тільки одна картина у Вірменській каплиці, яка є, частиною цієї церкви. Церква Гробу Господнього у Єрусалимі має понад 800 років.

Володимир Левенець

„ВІД ГЕЛЬСІНКІ — ДО МАДРІДА"

Під таким заголовком появилась у совєтській пресі стаття, а зглядно міркування викликані відповіддю на запитання газети „Правда", яка є органом ЦК КПСС, до Леоніда І. Брежнєва, генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР про Мадридську конференцію, яка, як відомо, почнеться в столиці Еспанії вже 11-го листопада цього року і, з перервами, триватиме правдоподібно аж до кінця лютого наступного року. В конференції братимуть участь представники 35-ох держав сигнаторів Гельсінкської угоди в офіційному характері, а також численні делегації з-поміж поневолених Москвою народів і речники Гельсінкських груп, які перебувають в більшому чи меншому числі за кордоном.

Гельсінкська угода

Підписуючи Гельсінкський документ, який нібито мав гарантувати безпеку і співробітництво в Европі, тоді учасники погодились відбувати періодично конференції з тією метою, щоб спільними зусиллями зберігати цей, на думку сигнаторів, важливий договір і перевіряти його функціональність та виконність у поодиноких країнах. Очевидно, Москва сподівалася, що Гельсінкські угоди служитимуть в першу чергу інтересам комуно-московської імперії і будуть сприяти розвиткові політики детанту, з якої, як це заявили численні політичні аналітики в минулому і роблять це тепер, користає передусім Совєтський Союз і його сателіти у Східній Европі, бо ані Москва, ані її васалі й не думали додержуватись Гельсінкських постанов, головно тих у яких мова йде про забезпечення прав людини, вимину інформацій й ідей, вільного подорожування, злуки родин тощо. Ці й інші справи обговорюватимуть в Мадриді, п'ять років після підписання договору, 33 европейські країни, СССР, ЗСА і Канада.

Знаємо, що подібна конференція, яка відбулася на переломі 1977-78 року в Беоґраді закінчилась майже повним фіяском, а навіть свого роду капітуляцією західного бльоку держав, які, почынаючи від ЗСА і кінчаючи на Ватикані, не зуміли рішучо відстояти своїх прав і прав людини в комуністичному світі, не зважаючи на те, що концепцію оборони цих же прав прийняв президент Джімі Картер, як частину офіційної політики ЗСА, хоч з причин „практичної" політики, що її вели між собою З'єднані Стейти Америки і Совєтський Союз, вона не була повністю реалізована і її Вашінґтон вживав тільки тоді, коли була для цього відповідна коньюнктура.

Становище ЗСА

Тепер, коли відносини між ЗСА і СССР дещо загострились, головно з причин совєтської агресивної політики і військової інтервенції в Афганістані, Уряд ЗСА приділяє велику увагу Мадридській конференції. Американську делеґацію, як відомо, очолює колишній генеральний прокуратор Ґріффін Белл, а співвідповідальним за делеґацію є відомий вашінґтонський адвокат Макс Кемпелмен. У склад американської делеґації входять тим разом біля 30 представників від суспільних організацій в тому числі п'ять від етнічних груп. Українську сторону репрезентуватиме в Мадриді молодий адвокат з Ню Джерзі Мирослав Смородський, який вже в першому тижні листопада виїджає до Мадриду, щоб там на місці зорієнтуватися, що можна б зробити найкориснішого для забезпечення прав людини в СССР й інших комуністичних державах, а в першу чергу в Україні у якій майже повністю виарештовано членів Київської Гельсінкської групи, а також інших членів руху спротиву тільки за те, що вони домагалися пошанування Гельсінкської угоди і права на свободу для свого народу. Недавно надійшла з України інформація, що не зважаючи на Мадридську конференцію комуністичні суди продовжують засуджувати членів рухів спротиву. Василя Стуса, поета і літературного критика, засуджено на 15 років ув'язнення, а над Оксаною Мешко, членом Української Гельсінкської групи далі знущаються КҐБівські слідчі, бажаючи запроторити її до психіятричної „лікарні".

В обличчі цих безперервних знущань над провідною верствою з-поміж поневолених народів, численних засудів, вбивств (Алла Горська, Володимир Івасюк, Віктор Кіндратишин), переслідувань, шикан, терору тощо совєтський генсек Леонід Брежнєв має відвагу твердити, що СССР збирається „конструктивно провести і завершити вагомими результатами зустріч у Мадриді в дусі зміцнення і поглиблення розрядки". Як і треба було сподіватися, Москва бажає звести Мадридську конференцію до форуму подібного до Об'єднаних Націй, а на порядок нарад ставитиме тільки ті на її думку „важливі" справи: скликання конференції по воєнній розрядці і розброєнню в Европі і продовженню господарської співпраці з тією ж Европою, яка то співпраця можлива тільки при передумові відновлення політики детанту.

Совєтські крутійства

У зв'язку з тим совєтська преса максимально цитує Брежнєва „главу Радянської держави", який, мовляв, починаючи з Берліну (жовтень 1979 року)! і кінчаючи на Варшаві (наради голів держав Варшавського договору) систематично „пропонував розпочати, без зволікань, не чекаючи ратифікації сенатом ЗСА Договору про САЛТ II, переговори про ракетно-ядерну зброю середньої дальности в органічному зв'язку з американськими ядерними засобами передового базування". Цю пропозицію Брежнєва со-

(Закінчення на стор. 3)

З господарського життя

● Савдійська Арабія, Кувайт, Катарі і З'єднані арабські емірати відбули минулого тижня конференцію в місті Таїф, Савдійська Арабія. Метою тієї конференції було нарадитися й вирішити, що робити у зв'язку з ірансько-іракською війною, наслідком якої обидві воюючі сторони повністю припинили постачання нафтової ропи на світові ринки. Ірак і Іран разом постачали коло 3,5 мільйона барилок ропи денно. Покищо на світових ринках є великі резерви ропи й нестачі не відчувається, тим більше, що майже всі індустріяльні країни зменшують її споживання. Щоб уникнути дезорганізації нафтового ринку, згадані країни вирішили значно піднести продукцію і експорт ропи. Покищо передбачають півтора до двох мільйонів барилок денно, а в потребі дальшого зросту продукції — вони порадяться, що робити далі. Таким чином постачання ропи індустріяльним країнам забезпечене.

● Не маючи власних нафтових ресурсів, ані не створивши дотепер більших резерв, Бразилія боляче відчула в перших трьох тижнях після вибуху війни Іраку з Іраном припинення нафтоекспорту звідти. Ірак був головним доставцем ропи і нафтопродуктів, головно бензини, до Бразилії. В тій ситуації бразилійські державні чинники рішили унезалежнитися від чужих енергетичних засобів, щоб не опинитися в майбутньому у важкій ситуації. Вже раніше в Бразилії пороблено поважні заходи для продукції газоголю, який мав би заступити бензину, та для переставлення моторів внутрішнього згорияння на звичайний алькоголь, що його Бразилія може продукувати в необмеженій кількості зі зерна, а навіть з біомаси в пальне ведуться в Бразилії інтенсивні досліди. Заохочені державою, хемічні фабрики приступили до побудови численних дестилярень для вибору алькоголю, а так само взялися за це інші ділянки промислу. Компанія Фольксваґен у Бразилії повідомила, що 80 відсотків авт продукції 1981 року будуть переставлені на чистий алькоголь. Фіят, Форд і Дженерал Моторс у Бразилії переставлять 60 відсотків своїх виробів 1981 року на алькогольне пальне. Наслідком технічних удосконалень деякі автомашини дають 22,5 миль на ґальоні алькоголю, а ціна алькоголю на45 відсотків нижча від бензини.

● У Вашінґтоні, в готелю Гаєтт, відбулася конференція представників подорожних і транспортових фірм. На ній в імені Американського Уряду виступав д-р Денніс Дж. О'Брасн, знавець міжнародних справ спеціяльно у ділянці енергетики, подаючи, що ропа, яка проходить через протоку Гормуз, становить коло десяти відсотків американського споживання. Зате Західня Европа 60 відсотків свого запотребування покриває нафтою, що прибуває через Гормуз. В найгіршому положенні опинилася Японія, яка отримує 70 відсотків всієї потрібної нафти через цю протоку. Під сучасну пору, — казав д-р О'Браєн, „ситуація серйозна, але ще не критична, і якщо виключення ірако-іранського нафтопостачання не буде тривати задовго, воно не матиме більшого впливу на світовий ринок".

● КНР увела нову систему спільних китайсько-закордонних підприємств, які мали б бути базою для збільшення напливу чужих капіталовкладень і занґажування закордонної експертизи. Все заповідалося якнайкраще, але в останньому часі прийшлося через внутрішні клопоти й нерентовність тимчасово припинити продукцію першої такої фабрики. Йдеться про текстильну фабрику в Зуґай на кордоні португальської колонії Макао. Машинерію до неї і сировці доставили закордонні китайці через свої фірми Новел Ентерпрайзіс і Макао текстилі. Вони ж доставили своїх експертів. У січні цього року продукція почалася дуже добре як під оглядом якости, так і кількости, але згодом якість і кількість продукції почала падати, аж дійшло до стану, в якому треба було припинити виробництво, щоб перевести відповідні зміни. Слідство виявило, що експертиза не була на висоті, так само бракувало робітничої дисципліни, а недолугих і малокваліфікованих робітників не можна було взагалі звільнити через правило: кого раз найняли, мусів залишитися, доки хотів.

● Німецька літакобудівельна індустрія переходить фазу перебудови, щоб стати потугою на світовому ринку. При допомозі уряду в Бонні дві найбільші фірми Мессершмітт-Белькон-Бльом зливаються з Ферайніґте Флюґтехніше Верке. Для формального закінчення злиття, яке натрапляє на різні перешкоди, уряд послуговується фінансовим натиском. Злиття не в смак найбільшій у світі американській літакобудівельній промисловості, бо сполучені західньонімецькі компанії можуть у дуже короткому часі становити для неї поважну конкуренцію. Дотепер німецькі літакобудівельні спілки не змогли розвинути свого великого потенціялу.

М. Мельник

СОВЄТИ, БОЛЬШЕВИКИ І ПАРТОКРАТИ

За останніх кількадесят років деякі українці вважали, що основним ворогом української незалежности є большевики, большевики і совєти, а останніми часами большевики, совєти і партократи. Зацікавлення тим останнім терміном треба завдячувати тим людям, що його досить недавно спопуляризували. Між ними зокрема заслуговують на увагу А. Солженіцин і ген. П. Григоренко.

Коли ген. Григоренко своїм становищем відносно цього питання, хто володіє СССР, викликав на ту тему гостру дискусію, тоді багато людей пробувало звести цю проблему до дрібного питання термінології. Та це зовсім не є питання термінології. Ці терміни є до великої міри висловом політичних переконань цих людей, що їх вживають.

Великий парадокс

Багато українців стояло і стоїть на становищі, що Україною володіють большевики, що большевики є ворогами української самостійности, та що в дійсності боротьба за самостійність України і боротьба проти большевиків — це одна і та сама річ. На тому самому становищі стояли і стоять усі уряди СССР. Чи це не є великим парадоксом? І як це можливо, що цей парадоксальний спосіб думання проіснував так довго, а серед багатьох людей існує і дотепер?

Щоправда ця проблема не є аж така скомплікована. Хоча тепер у нас чимраз більше людей признає, що Совєтським Союзом володіють не большевики, а росіяни, то не зважаючи на це, й в дальшому росіяни усіма засобами цей факт будуть заперечувати і прикривати.

Того роду підхід дозволяє їм на пропагування наступного принципу /що є наріжним каменем їхньої політики/: на випадок конфлікту між інтересами партії /Росії — М. М./ і національними інтересами нерусів, національні інтереси не-росіян мають поступитись, а добро Росії, в їхньому розумінні „єдиної неділимої", має бути на першому місці. І навіть найбільші вороги комунізму Керенський, провідник монархістів на еміграції Шульгін та інші, коли заіснувала можливість розвалу червоної російської імперії, стали на її захист та хвалили большевиків за її збереження. Таке становище займають сучасні російські дисиденти.

Важливим є теж вербування колаборантів. Ці колаборанти переконують український народ, що плекання національної культури і стримління до незалежности не є антиімперіялізм, а антикомунізм. Це теж людоненависництво і націоналізм. Очевидно, ліквідація мільйонів українців і русифікація — це шляхетний вислів комунізму. Базуючись на того роду тезах, українські колаборанти і яничари закликають український народ до любови їхньої комуністичної вітчизни і до готовости її зі зброєю в руках боронити перед зовнішніми і внутрішніми ворогами.

Вони твердять, що відділення України від Росії було б рівнозначним із проваленням комуністичної системи і кінцем комуністичного братерства всіх громадян СССР. І тому вони начебто праві, коли обкидають лайкою усіх українських самостійників, називаючи їх зрадниками свого народу. Очевидно, якщо б український народ якимсь чином прийшов до переконання, що ніяка від росіян незалежна комуністична партія того роду до своєї національної культури і політичної незалежности не займає, тоді „українські колаборанти" були б багато менше і їхня праця була б далеко менше успішна.

Чому ж тої так багато вільних українців продовжує стояти на становищі, що Україною володіють большевики, совєти, чи партократи, та що большевики, совєти, чи партократи є ворогами української незалежности? Щоб відповісти на те питання, треба поділити українців приблизно на три категорії. Цей поділ є штучний, але він дозволяє на ідентифікацію трьох основних причин того явища.

Три категорії

В одному випадку маємо до діла з людьми, вихованими на націоналізмі двадцятих і тридцятих років. У тих часах націоналісти стояли переважно на становищі, що причиною упадку

(Закінчення на стор. 3)

Людмила Волянська

ПОЕТ, ЩО БУДУЄ СИМВОЛІЧНІ КАРТИНИ З ПОДИХАМИ ВІЧНИХ СИЛ

(Розмова з Василем Баркою)

(2)

Той хрест і майже чудесне видужання — ісцілення не забулися. Віра — Барка вчився теж у духовній семінарії, — яка була пізніше захитана вчителями, що „вчили безбожництва", також живе в спогаді про брата-священика, замордованого совєтськими військами разом з поетовою матір'ю... Все життя — апокаліптичні події. Тому не дивно, що в прозі дав нам „Жовтого князя", голод 1932-33 років, і дав нам „Рай".

Дуже часто дивився смерті в вічі. Кожний раз чудом рятувався. Під час цього тільки кріпла. Під час війни (Друга світова війна) поранений у плече був при смерті. І тут, вірить, що тільки Бог його врятував. Якщо ж Він спасає грішника, то хоче, щоб той Йому служив. Тих Він вертає навіть з смерти і дає сили служити Йому. Це чинить у житті поет сам, але журить його, що образ Христа видалений з української літератури. Через те свою службу Христові бачить у тому, щоб повернути назад Христа в українську літературу. Цінить за Христа і Лесю Українку і Івана Франка, вони — тому що геніяльні поети, силою свого серця відчули святість Христа, відчули, що Він — Боже Світло.

Тут не втримуюся, щоб не згадати знову про Стефановича. В. Барка знає тепер поезію Стефановича, але те, що читав у свій час (він не мав нагоди бачити „Зібрані твори" О. Стефановича, які видало в-во „Євшан зілля" в 1975 році, і я обіцяла поезії ці Барці переслати), зробило на нього сильне враження. В свій час вони були знайомі, „дуже добрий, справжній поет, змістовний і з почуттям мови". Лиш „поганство" Стефановичеве Барці цілком чуже. Хоч це тема — сама по собі і до неї поет Барка, що є і вдумливим есеїстом, повернеться в майбутньому. Якось беззастережно віриться, що якраз цей поет про поета щиро висловиться і наскрізь позитивно, без найменшої долі т. зв. „професійної заздрости"...

Але не Стефанович і не Донцов, хоч про нього теж висловлюється дуже позитивно і з жалем, що з Донцовим його „посварив Державин", були „володарями дум" Барчиних, а такий поет, як Тодось Осьмачка по цей бік кордону, а з того боку — Бажан і Тичина.

На питання, яким себе „ізмом" міг би окреслити, каже, що в його мистецтві всі „ізми" мусять творити і творять один синтетичний стиль. Він є модерніст, але не ради самого модернізму, а щоб виробити ту структуру, щоб для більшости була зрозуміло, тобто новими способами модерної поезії дати доступну лектуру для „середнього читача". З піднесенням і з радістю, яка освітлює наскрізь його особу (і тут незабутня Л. де-Маріні — Людмила Івченко писала б про поета „блакитноокенького") говорить про те, що ось „Свідка" ті, що вже його читали, зрозуміли. Всю користь переводить, наприклад, Ніна Ільницька, і ось на його запит, чи розуміє прочитане, відповіла йому, що так. Це його дуже окрилює, бо він хоче мати і цього „середнього читача", до якого ми всі себе можемо зарахувати.

Самого „Свідка" він не міг би написати, не міг би „свідчити" про свою епоху, якщо б не ці всі досвідчення, яких зазнав на собі. Це роман, віршований роман, що його пише 25 років. Охоплює він час двадцяти років, поміж двома світовими війнами. Це рамка подій. Матеріял весь життєвий, описав там все, як воно було і що було. Хроніка реалістична, бо все те траплялося з живими людьми.

Дехто питає, чому писав віршем? Пробував був прозою, але нічого не вийшло. І тепер розуміє чому. Щоб було одушевлено, окрилено — треба поезії. Хто з покликання поет, той легше й повніше висловлюється поетичним словом. Ось і в Шевченка також була така психічна структура, що він теж не висловився б так окрилено прозою.

Знову встав у розмові Шевченко, тому запитую, як поет ставився до Шерехового порівняння його до Шевченка. Чи уважа себе рівним Шевченкові? На обличчі поетовому не було фальшивого виразу скромности ані удаваного обурення, як цього можна б було сподіватися від менше щирого талановитого в такому випадку. Чи він погоджується з Шевельовим? Це найтяжче для нього питання, на яке боїться давати відповідь. Так казали і Шерех і Віктор Петров, і ще дехто. Критики висловлюють свої думки. Його ж єднає з Шевченком питання великої поеми... через Данте, через Шевченка до трандізового твору. Так чи інакше, за таке вивищення Шерехові він безмірно вдячний. Це було в той час, коли він був одинокий модерніст, на якого „всі нападали". Тоді міг би взагалі замовкнути, якщо б не Шерех, не його віра в поета Барку. Шевельов боронив, підтримував, окрилював. Це був вітер під крила. Можливо найсильніша підтримка в історії. Все-все завдяки Шерехові, через нього не перестав писати...

Коли ми вже при тому „мурівському" періоді початків ставання Барки — найчильнішого поета, питаю, яка його думка про всі насмішування й пародії, які читаю в „Бурі у Мурі" в „Карикатурах з літератури" Теока чи в мініятюрках Лятуринської. Каже, що любить гумор і любить сам в житті ним послуговуватися. З пародій посміявся і сам. Спародіювати можна все, лише не можна пародіювати порожнього місця... Для тих, хто був викреслений з життя, хто був на граничні ситуації, тому що сміх і сміх суєт і все суєта. І тут цитує Еклезіяста.

Це було знову я під час війни, — повернувся до попереднього спогаду, — коли поранений майже смертельно потрапив на німецький бік і мусів ховатися від окупаційних військ. Спасибі людям, що переодягли і не викинули непритомного на вулицю. А тут по радіо довідався, що всі, які потрапили на німецький бік живими, вважаються зрадниками в СССР. Так оголосила „вітчизна", за яку він не за страх, а за совість воював. Тоді відчув, що йому нема місця на цій планеті. Отак зависнути в повітрі, бути в суспендованому стані, бути викресленому з життя — було нестерпно. То була зустріч з холодним подихом небуття. Але ось, через задум Провидіння, чоловік лишився живим і наблизився до Бога, бо тільки в Ньому була надія.

(Продовження буде)

ПОЧАЛАСЬ ОСІННЯ КАМПАНІЯ УНСОЮЗУ! МЕТА: 2,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ. ВСТУПАЙТЕ В РЯДИ НАЙБІЛЬШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

„Від Гельсінкі...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ветські пропагандисти називають „виявом доброї волі", яка мала злагіднити відносини між Сходом і Заходом перед Мадридською конференцією.

„На жаль, певні кола на Заході, — сказано далі в совєтських газетах, — особливо ЗСА намагаються завадити цій зустрічі". За найповажніший „аргумент" американської „завади" Москва вважає рішення Уряду ЗСА про розміщення американських ракет середнього засягу у Західній Европі у противагу до такого ж розміщення совєтських ракет з атомовими головками типу СС-20 в країнах Східнього бльоку, а зокрема у Східній Німеччині, кордони якої стикаються із східньою частиною вільного світу. Це в окресленні совєтської пропаганди називається „ганебною грою Картера", якого Москва обвинувачує ще за проголошення „директиви 59, чи т. зв. „нової ядерної стратегії", якою, мовляв Картер „наражує на смертельну небезпеку американський й інші народи світу".

Очевидно, абсурдальним треба вважати твердження, що в ЗСА „ведеться підступна кампанія проти зустрічі в Мадриді". Совєтські спеціялісти від спрепарувань неправди кажуть, що „радник президента з питань національної безпеки Збігнєв Бжезінскі, якого в самих З'єднаних Стейтах Америки влучно прозвали радником по підриву безпеки, заходився особисто добирати склад делегації для Мадріда, вишукуючи для цього запеклих ворогів розрядки".

На маргінесі треба відмітити, що проти Бжезінского ведеться вже від довшого часу систематична пропагандивна кампанія у совєтських виданнях. Наприклад, у журналі „Комуніст України" за вересень 1980 року С. А. Лосєв у статті „Радянсько-американські відносини і "доктрина антирозрядки", обороняючи особу і політичну філософію колишнього державного секретаря Сайруса Венса, говорить про "професорів-інтригантів", тобто про дорадників Президента Волта Ростова і Збігнєва Бжезінского, який "чимало попрацював, щоб повернути американську політику в уторовані колії холодної війни".

У такій атмосфері совєтських крутійств і перекручень 35 держав наближаються до Мадридської конференції, притому не маючи ще певности чи західні держави виступатимуть бльоком, чи знову ж таки, як у Београді, намагатимуться шкутильгати одинцем для забезпечення своїх шкурних справ і для відновлення політики детанту у свідомості, що „детант то торгівля і зиски". І можливо, що знову про права людини говоритимуть тільки пошепки, щоб не вразити Москви, не говорячи про національні права для численних поневолених комуно-московською імперією народів, яким такі права вже давно належаться і за які вони пролляли ріки крови у боротьбі із своїм північним сусідом. Але з аналізою Мадриду треба ще почекати.

Совєти, большевики...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

української держави був некрах національної свідомости і організаційної підготови, а ліві ідейні переконання у багатьох українських провідників. До того вони були переконані, що коли б українські комуністи стояли перед вибором між керованою націоналістами незалежною державою і Україною в рамках СССР, тоді вони без вагання оприділилися б по боці другої альтернативи. Тепер багатьом людям, вихованим на того роду ідеях, важко змінити свою думку.

Друга категорія вільних українців є під впливом ідей що їх нам підсувають білі росіяни. За маленькими вийімками, білим росіянам важко погодитись з ідеєю Росії, обмеженої до своєї національної території. Вони собі здають з того справу, що на випадок розвалу імперії, китайці та інші східні нації, як також українці, білоруси, поляки, німці, та балтійські нації могли б ту національну територію Росії у звичайний спосіб обкроїти. Тому вони і обіцюють українцям свободу. Та в дійсності, завданням того роду обіцянок є збільшити кількість тих українців, які стояли б на становищі, що збройна боротьба проти росіян за незалежність є непотрібна.

Вони спрямовують усю свою енергію, всі свої сили, щоб представити справу в цей спосіб, що це не росіяни, як такі, гноблять українців. Отже, чи не краще українцям і росіянам спільно боротись проти режиму большевиків, совєтів і партократів?

І врешті третя частина українців оглядається на політику і пресу країн свого поселення. Вони стоять на становищі, що коли вони є антикомуністи в країнах свого поселення, тоді вони мусять бути послідовні і бути такими ж антикомуністами по відношенні до української визвольної політики. І тому їм ніяково займати становище і вживати термінів і окреслень, які йдуть у розріз із загально прийнятими термінами і настановами.

До того всього треба додати ще одну річ. Термін „совєти" є для нас більш шкідливий, чим „большевики" чи „партократи". Він не тільки окреслює уряд СССР як понаднаціональний уряд, але й трактує громадян СССР як одну націю. І це є точно те, чого червоні росіяни хочуть.

Звичайно, часом тяжко цілком виминути терміну „совєтський", але в усіх основних ситуаціях в нашому національному інтересі є пропагувати термін „російський" чи „большевицький". Ось кілька прикладів.

За царату була російська армія. Це не якась панслав'янська чи союзна, а російська армія ішла війною на інші країни чи окупувала чужі території. Перед Першою світовою війною в тій армії була приблизно така кількість національностей, як і тепер. Тією армією командували колись і командують нею тепер росіяни; не-росіяни становлять гарматнє м'ясо. Отже, чому нам так тяжко сказати, що російська армія пішла на Чехо-Словаччину, чи загарбала Афганістан.

Або — „большевики роблять ті чи інші погані речі в Україні" чи „українці караються в совєтських тюрмах і концтаборах." Хто українців саджає в тюрми і концтабори? Партократи? Большевики? Совєти? Українці? Чи росіяни? В Польщі українці сиділи в польських тюрмах. Хто ж є виключним адміністратором поліції і тюрем СССР? Чим сьогоднішня ситуація різниться від ситуації в колишній Польщі чи за царських часів? Отже, чому не сказати виразно, що українці сидять в російських тюрмах чи концтаборах?

Совєти чи росіяни?

Які теж большевики роблять погані речі в Україні? Що ми в дійсності маємо на думці? Чи це якісь понаднаціональні большевики? Чи це українські большевики на спілку з російськими? Чи може речі ті роблять росіяни, послуговуючись в тому українськими коляборантами?

Або — „совєти погрожують Польщі чи іншим сателітам і сусідам танками та інвазією". Чи тут ми маємо на думці совєтський народ, союз росіян, українців та інших, чи тільки росіян? Чому українці мали б погрожувати Польщі танками і інвазією? Та навіть, якщо б українці хотіли це зробити, то в який спосіб вони мають можливість брати участь у децизіях відносно закордонної політики імперії?

Або — „до Америки приїхала делеґація совєтських вчених". Чи не краще було б сказати: „До Америки приїхала делеґація вчених із СССР?"

Як бачимо, ті речі не маловажні. СССР не є союзом „братніх народів" тому, що там ніякий „братній народ" за виїмком росіян не має нічого до говорення. Україну не окупують большевики, совєти, чи партократи, а росіяни. Українська комуністична партія в Україні не існує. У СССР є тільки одна монолітна партія якою керують росіяни. Росіян, які стоять на становищі „Росії без колоній" можна порахувати на пальцях однієї руки. І тому нам варто стати на становищі, що Україна ніколи не здобуде самостійности, якщо велика частина її населення буде переконана, що в дійсності росіяни не є ворогом української самостійности. Отже, чи є в тому якийсь глузд, щоб українські самостійники переконували український народ і міжнародну опінію, що Україну поневолюють большевики, совєти, чи партократи?

Поставимо мистецький нагробок на могилі Ізідори Косач-Борисової

Ізідора Косач-Борисова, учений агроном, дослідник фізіології рослин, померла 12-го квітня 1980 року на 93-му році життя у містечку Піскатавей, стейт Ню Джерзі. Була похована на Українському православному цвинтарі у Савт Бавнд Бруці.

Серед українців у ЗСА і Канаді св. п. Ізідора Косач-Борисова була найбільш відома як сестра Лесі Українки. Її велика заслуга у тому, що вона робила все від неї залежне, щоб і на Україні і поза її межами у публікаціях і в музеях, у пам'ятниках і в ілюстраціях правдиво увіковічнювали Лесю Українку.

На тризні після похорону Покійної, Владика Мстислав, Митрополит Української Православної Церкви, проголосив, що створюється фонд побудови пам'ятника на могилі Ізідори Косач-Борисової і склав свій дар до цього фонду.

Був створений Комітет будови нагробка на могилі Ізідори Косач-Борисової, до якого увійшли представники таких організацій: Українська Вільна Академія Наук у ЗСА, Об'єднання українських письменників „Слово", Об'єднання Українських Православних Сестрицтв, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, Світовий комітет для відзначення 100-річчя народження Лесі Українки, Союз Українок Америки, Союз Українок Канади, Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, Український Золотий Хрест у ЗСА й Український Музей.

Комітет приступив до збирання коштів, відкривши спеціяльне конто в Українській православній кредитівці у Савт Бавнд-Бруці. Скульптор Михайло Черешньовський погодився зробити проєкт пам'ятника. На консультанта запрошено мистця Петра Холодного.

Комітет звертається до українського громадянства і українських організацій з проханням слати пожертви на будову пам'ятника на адресу: St. Andrew's Federal Credit Union, P. O. Box 375, South Bound Brook, N.J.08880,att'n. acc.No.1376.

Чеки виписувати на Kosach-Borysova Fund.

Прохання у прикладеному листі чітко писати ім'я українською мовою. Списки жертводавців будуть надруковані в українській пресі.

Л. Дражевська, голова Комітету. Члени: Н. Боднар, К. Гуцул, Р. Куделя, В. Кузьмич, У. Любович, М. Нестерчук, Н. Пазуняк, І. Пеленська, М. Ржепецька і Н. Холодна.

Замість квітів на свіжу могилу мого Дорогого СТРИЯ

сл. п.

Д-ра МИХАЙЛА СТЕФАНІВА

складаю 500.00 долярів

на Український Науковий Інститут при Гарвардському Університеті.

Flushing, Mich. Стефан СТЕФАНІВ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що по довгій і важкій недузі, 17-го жовтня 1980 року відійшла у Вічність,

наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, ТЕЩА, СЕСТРА, КУЗИНКА, БРАТОВА, ТЕТА І БАБУНЯ

бл. п.

ІРИНА з ФОДЧУКІВ БЕЗХЛІБНИК

народжена 12-го жовтня 1916 року в Україні.

ПАНАХИДА за спокій душі Покійної була відправлена в неділю, 19 жовтня 1980 р., в похоронному заведенні Кардинала, Торонто, Канада.

ПОХОРОН в понеділок, 20-го жовтня 1980 року, о год. 10-ій рано з церкви св. Михаїла на цвинтар Парклови.

У великому горю і смутку:
ВАСИЛЬ — чоловік
ГАННА — донька
КАЛИНА з дітьми — невістка
ЛІДА ГУЦУЛЯК з родиною — сестра
ЕВГЕНІЯ І МАРІЯ ФОДЧУК з родиною — братові
ДМИТРО ФОДЧУК — стрийко
та ближча і дальша Родина в Україні, Канаді, Америці, Чехо-Словаччині, Арґентині і Польщі

В пам'ять

бл. п. д-ра Володимира Ленця

Краяни зложили пожертви на слідуючі цілі:

ГАРВАРД — ФОНД УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ:

по 100.00 дол. — Новицький Осип і Ірена, Порайко Осип і Стефа;
55.00 дол. — Радович Микола і Анна;
50.00 дол. — Сенюта Іван;
30.00 дол. — Сітницький Мирон і Марія;
по 25.00 дол. — Юськевич Стефан, Качмарський Анатоль, Платош Роман і Соня, Путкевич Стефан і Ольга, Радович Мирон і Марія, Стасюк Михайло і Галина;
по 20.00 дол. — Добровольський Роман, Калинович Осип.
Разом $525.00

ПАТРІЯРШИЙ ФОНД — СВ. СОФІЯ:

50.00 дол. — Качмарський Стефан і Катерина;
25.00 дол. — Пружніцький Ярослав;
по 20.00 дол. — Пеленський Володимир і Наталія, Іваночко Александер і Софія, Сітницька Ґеня.
Разом $135.00
Загальна сума $660.00

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що в неділю, 19-го жовтня 1980 року, у шпиталі Mercer Medical Center, Trenton, N.J., упокоївся в Бозі,

наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, ТАТО І ДІДО

бл. п.

ГРИГОРІЙ ВЕЛИКОРІДКО

на 74-му році життя, народж. в Україні, працював 24 роки у Fedders Co., основоположник української православної церкви св. Юрія у Ярдсвілл, Н. Дж.

ПАНАХИДА у вівторок, 21-го жовтня 1980 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Koschek Funeral Home, 990 S. Broad Street, Trenton, N.J.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ буде відправлена в середу, 22-го жовтня 1980 р., о год. 9-ій ранку в українській православній церкві св. Юрія у Ярдсвілл, Н. Дж., а опісля ПОХОРОН відбудеться на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:
дружина — ПАВЛИНА
син — СЕРГІЙ, (Robbinson, N.J.)
4 внуки

Мілена Рудницька
Невидимі Стигмати

Книжка у твердій темно-бронзовій обгортці із золотими буквами. 552 сторінки із фотографічною документацією.
Ціна 15.00 долярів
SVOBODA
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07303
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 5% стейтового податку

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Приятелями, що в п'ятницю, дня 17-го жовтня 1980 року, проживши 86 років життя, відійшла від нас, заосмотрена Найсвятішими Тайнами,

наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ, СЕСТРА, ТЕЩА

бл. п.

АННА СТЕТКЕВИЧ з МЕДИЦЬКИХ

В глибокому смутку —
діти:
БОГДАНА МЕЛЬНИЧУК з мужем МИРОСЛАВОМ
ОЛЕКСАНДЕР СТЕТКЕВИЧ
ЯРОСЛАВ СТЕТКЕВИЧ з дружиною СУЗАННОЮ
внуки:
ОЛЕКСАНДРА ҐІНА з мужем ЮРІЄМ
СТЕФАН МЕЛЬНИЧУК
ОЛЕКСАНДЕР К. СТЕТКЕВИЧ
ЮРІЙ СТЕТКЕВИЧ
ҐОНЗАЛЬО СТЕТКЕВИЧ
ЮЛІЯН СТЕТКЕВИЧ
сестри:
ВІКТОРІЯ ЛИСА з родиною
ЯРОСЛАВА КОГУТ з родиною
шваґер — ЙОСАФАТ ЖУК з родиною

ПОХОРОН у вівторок, 21-го жовтня 1980 р., о год. 8:30 рано з похоронного заведення Kowicki — McCrecken, 2124 St. George Avenue. Elizabeth, N.J., а з церкви св. Володимира в Елізабет, о год. 9-ій рано на цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в неділю, 5-го жовтня 1980 р., на 88-му році життя, відійшла у Вічність у Відні, Австрія,

наша Найдорожча
МАМА, БАБЦЯ, ТЕТА

бл. п.

ПАРАСКЕВІЯ МИСАК-БІЛАК

народжена в с. Карлові б. Снятина, Україна.

ПОХОРОН відбувся з церкви Св. Варвари у Відні.

В глибокому смутку:
донька — АННА КАСІЯН з мужем СТЕФАНОМ
внуки — ОКСАНА І АНДРІЙ з дружиною ЛІДОЮ і сином МИХАЙЛИКОМ в Чікаґо
родич — МИКОЛА КАСІЯН з дружиною МАРІЄЮ і дітьми РОМЦЕЮ і МИРОНОМ в Філядельфії
та ближчою і дальшою Родиною в Україні, Польщі, Канаді, США

Вступайте в члени УНСоюзу!

***БАТЬКИ!** Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність в нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!*

Ділимося сумною вісткою, що
наш Дорогий ТАТО

Інж. САВА ЗЕРКАЛЬ

роджений 11-го січня 1896 р., Хмелів, Полтавщина, відійшов у Вічність, 17-го жовтня 1980 року, по короткій і важкій недузі.

ПОХОРОН — в понеділок, 20-го жовтня 1980 р., на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокій жалобі:
доньки — ОКСАНА І ВАСИЛИНА

Заінкорпоровано Інститут ім. Симона Петлюри

Торонто, Онт. (О. П.) — Федеральний уряд Канади патентом з 30-го червня цього року з ініціятиви групи українських науковців затвердив безприбуткову освітню корпорацію під назвою Інститут ім. Симона Петлюри. Патент надає Інститутові дуже широкі наукові, освітні, видавничо-інформаційні й економічні права.

У вівторок 29-го липня відбулися в Торонто організаційні збори Інституту, на яких оформилася з пізнішими доповненнями Рада директорів у наступному складі: д-р Олег Підгайний - президент, інж. Наталя Комарницька - скарбник, д-р Олександер С. Підгайний - виконавчий секретар і члени — д-р Анатоль Бедрій мгр Микола Липовецький, Василь Лупул, д-р Ярослав Рудницький, д-р Богдан Стебельський, д-р Микола О. Степаненко, Арсен Степанюк, д-р Олег Троян.

Організаційна база Інституту Ім. Симона Петлюри — це членство, яке вибирає Раду директорів. Члени Інституту, обмежені до кількости 49-ти, вибираються на все життя та дарують свої наукові, організаційні, фінансові і господарчі таланти своєю працею у дирекції та комітетах Інституту.

Формально патент Інституту ім. Симона Петлюри є „вільний дар від Корони" і, як такий, не може бути відкликаний. Корпорація Інституту є безсмертна, а в міру того, як старші члени з Божої волі почнуть відходити, Інститут буде вічно молодим, енергійним і модерним через набір нових молодих членів.

Поміж членами Інституту маємо таких науковців: д-р Я. Б. Рудницький, д-р М. О. Степаненко, д-р Р. Рахманний, д-р Б. Стебельський, д-р О. Троян, д-р А. Бедрій, д-р Олег С. Підгайний, д-р Ю. Кульчицький, д-р Олександер С. Підгайний, мгр Н. Стівенсон і проф. В. Вілліямс.

Поміж діячами суспільного і політичного життя є членами: декан П. Смильський, В. Біляїв, Я. Сербин, пастор В. Боровський, мгр Оксана Соколик, ректор В. Кирилюк, мгр І. Кузів, інж. Р. Романчукевич, д-р Я. Савка, сотник Б. Панчук, інж. Н. Комарницька, В. Чміленко, д-р В. Соханівський, мгр А. Стебельська, К. Тиличко, Ф. Федоренко, д-р С. Климашко, мгр М. Лукавецький, А. Панченко, мгр М.Липовецький, Марія Кіс, А. Степанюк, П. Наумчук, І.Карнаух, Надія Липовецька, М. Онушко, Ольга Приходько, І. Манько, Марія Адамс, Линн Підгайна й Оксана Комарницька.

З господарчого та фінансового світу членами є мгр В. Кліш, Л. Шахраюк, інж. О. Сосна і В. Піньковський.

Інститут ім. Симона Питлюри вшанував видатних осіб почесним членством, і тут Інститут має за почесних членів Владику Миколу, архиєпископа Торонто та Східньої Канади Української Православної Церкви; Владику Ізидора, єпископа Торонто та Східньої Канади Української Католицької Церкви; пастора Михайла Фесенка, діяча Українського Євангельсько-Реформованого Руху; інж. Лева Биковського, бібліофіла й автора на історичні та бібліотечні теми; проф. Валентина Мороза, есеїста, борця за Україну та її культуру; Петра Поржи-Олексієнка, будівничого Українського Історичного Музею-Архіву та письменника Уласа Самчука, українського романіста.

Одійшли у вічність почесні члени Інституту ім. Симона Петлюри: сл.п. Тиміш Олесіюк, сл.п. Євген Онацький та сл.п. Матвій Стахів.

Інститут ім. Симона Петлюри, керований Радою директорів та Радою членів, що збирається щорічно. Інститут отримав через патент, наданий йому федеральним урядом Канади, широкі й унікальні повновластя в освітній справі.

Унікальне досягнення Інституту ім. Симона Петлюри є в тому, що федеральний уряд Канади у патенті Інституту відновив необмежені освітні привілеї т. зв. Королівського Патенту для Інституту ім. Симона Петлюри, і тому патент, за параграфом повновласть „А", дає Інститутові повновластя „посувати вперед і поширювати знання на науковому рівні", а це є юридичне окреслення докторських студій.

Інститут має повновластя тримати офіційний реєстр студентів, вести виклади і семінари та керувати незалежними студіями на усіх рівнях навчання, відбувати формальні іспити по знанню і — найважливіше повновластя — видавати відповідні дипломи по іспитах власною силою на базі федерального Закону Корпорацій Канади. Поміж важливими приписами закону є припис, що забороняє федеральному урядові відтягати повновластя раз дані патентом.

Головне завдання Інституту ім. Симона Петлюри — вивчати Україну XX сторіччя, особливо добу Симона Петлюри, отже вивчатимуться суспільні рухи, що вели до великого революційного зриву, завжди тримаючи під увагою соборницький аспект. Доба Української Народної Республіки і зв'язана з нею Західньо-Українська Народна Республіка притягають особливу увагу.

Бурхливі події 20-их років, СВУ, УВО та створення ОУН заслуговують на увагу. Боротьба ОУН на Заході і страхітливі події Великого Голоду, Вінниць і крах совєтського режиму на Україні 1941 року теж будуть вивчатися.

Українська Держава у 1941 році, створення УПА й УГВР і всенародна боротьба проти російського окупанта, що слідувала, є серйозним об'єктом вивчень. Сучасний стан України від 1950 року є теж важливою ділянкою.

Патент федерального уряду дає повновластя на відбуття наукових конференцій і виставок, заснування бібліотек, архівів, музеїв і картинних ґалерій, видання книжок і журналів, продукцію платівок, освітніх фільмів, телевізійних програм, драматичних вистав і концертів.

Економічні повновластя Інституту теж широкі: право створювати власні фундації, тримати усяку власність. Важливий привілей патенту — повновластя приймати як дар з посмертних записів (тестаментів) усяку рухому і нерухому власність.

У минулому праця незаінкорпорованого Інституту ім. Симона Петлюри велася за пожертви індивідуальні, кредитових спілок та українських фірм. З інкорпорацією Інституту стають можливі державні дотації (ґренти) федерального уряду Канади, провінцій і добродійних неукраїнських корпорацій.

До інституту вже надійшли багаті пожертви: дир. Петро Поржи-Олексієнко, 80-річний ювілей якого українська громада нещодавно відзначила, пожертвував Інститутові свій великий музей-архів з усім музейним устаткуванням. Сл. п. Тиміш Олесіюк, колищній міністер здоров'я Уряду УНР, ще за свого життя пожертвував свою багату бібліотеку. В загальному Інститутові подаровано близько 50 тисяч книжок.

Інститут ім. Симона Петлюри підготував до друку дві великі наукові праці: перша праця — це наукове дослідження проф. Вейна Вілліямса й аспіранта проф. д-ра Олега С. Підгайного під назвою „Американська дипломатія та Украйнська Народна Республіка"; друга праця — це праця д-ра Олександра С. Підгайного під назвою „Створення КП/б/У".

Інститут відбув наукову конференцію в честь 100-річчя народження свого Патрона, Симона Петлюри, і плянуються інші наукові конференції.

Інститут ім. Симона Петлюри зреалізує усі повновластя, якими федеральний уряд Канади наділив його через патент, якщо Інститут дістане повну моральну та фінансову підтримку українського громадянства, бо праця Інституту вимагатиме, зрозуміло, великих коштів.

Зацікавлених осіб з порадами, думками, пожертвами чи взагалі з бажаннями, Рада директорів Інституту ім. Симона Петлюри прохає писати на слідуючу адресу: Symon Petlura Institute, P. O. Box 31, Post. Sta. E, Toronto, Ontario M6H 4E1, Canada.

Зміна структури Фундації УВУ

Кожна інституція чи організація потребує час від часу певних реформ, що спричинює саме існування й діяння в часі, щоб забезпечити її існування та підвищити успіхи, які є основним завданням суспільної чи господарської одиниці.

На початку цього року загальні збори — Фундації Українського Вільного Університету в Ню Йорку вирішили зцентралізувати діяльність Фундації, а в більших скупченнях української спільноти вести підсилення Фундації за посередництвом місцевих представництв. Отже, філія Фундації УВУ у Філядельфії прикорочує свою діяльність і бажає Централі успіху, бож наш університет мусить сплатити борги та повернутись до нормальної наукової праці.

Управа філії, при цій нагоді, щиро дякує всім членам і жертводавцям за фінансову допомогу Українському Вільному Університетові, як також українським банкам—українській щадниці й кредитовій кооперативі „Самопоміч" — міста Філядельфії за дбайливі вписи грошових вплат на конта філії. Це заощадило багато часу для фінансового референта, бо банкові записи були єдиним книговеденням філії. Згадані банки також стали членами філії, вплативши понад тисячу долярів на її конта.

Тут з особливою приємністю згадаємо українську пресу, яка завжди поміщувала наші статті, оголошення й повідомлення, допомагаючи тим самим не лише придбати необхідні фонди для університету, але й пригадувати українській спільноти, що з нього треба й користати. Наука — це ж особливо цінний скарб кожної нації, а бездержавного народу зокрема.

Між іншим, Український Вільний Університет іде назустріч студентам і українській науці взагалі, дозволяючи виконувати частину студій заочно, щоб зменшити кошти доїзду для студентів з усього вільного світу, включаючи південну Америку й далеку Австралію. Інформації про матеріяли й джерела, які треба вивчати до іспиту, студенти одержують від дотичних професорів. Частину іспитів можна складати також поза університетом, бож лише на терені Філядельфії — Ню Йорк —Торонто маємо десятки професорів УВУ які викладають і в американських університетах. Хоч студії україністики дають лише мінімальні вигляди на практичне затруднення, але рідну культуру треба плекати й поширювати, на що у нас під сучасну пору мареріяльних засобів не бракує. Студенти в УВУ різного віку. Там доповнюють знання з україністики також професори з наших молодших ґенерацій, які закінчили студії в чужих університетах та в них викладають.

Управа Філії також щиро дякує керівникам українських радіопрограм у Філядельфії, які радо поміщували повідомлення й оголошення філії і часто без оплати.

Просимо не забувати за Фундацію Українського Вільного Університету в Ню Йорку, бо, не маючи допомоги від власної держави, наш університет часто знаходиться в скрутних фінансових обставинах. Не забуваймо, що властива україністика в повній її ширині та глибині під сучасну пору існує лише в УВУ. Український Вільний Університет веде також активну видавничу працю, що також заслуговує на нашу всесторонню підтримку.

Д-р Михайло Паламар.

Округа УНС...

(Закінчення зі стор. 1)

давати стипендійні позички і збільшити стипендії, які тепер становлять суми від ста до 500 долярів. Була пропозиція, щоб делеґати на наступну Конвенцію мусили виказатися здобутими новими членами, щоб на ділі цим довели, що добро УНС лежить справді в їхньому серці.

Тема Союзівки викликала критику і похвали. Дім для старших бачать зібрані двояко: одні за тим, щоб будувався на Союзівці, другі — щоб у великому місті, бо на оселі взимку самота. Головний секретар тут відповідав про кошти і чому не дістаємо допомоги від держави: в тому випадку ми б не могли обмежуватися лише союзовцями, а повинні б були брати всіх бажаючих і не-українців. Дехто взагалі проти такого дому, щоб не відділяти сеньйорів від громади.

Була мова про малу фреквенцію союзовців на зборах і висловлено побажання, щоб краще розголошувати дату зборів чи інших союзових імпрез. Тут були нарікання на спізнювання "Свободи", що діється не раз через поштові затримки. Після вичерпання всіх цих і багатьох інших питань ухвалено відбути найближчі річні збори у травні у 1981 році, в Трой.

Закриваючи збори, голова П.Шевчук подякував делеґатові Екзекутивного Комітету УНС В.Оріховському та всім учасникам і запросив на прийняття, що його підготовили союзянки — пані Шевчик і Савків. Під час прийняття розвинулася дискусія про 13-ий Конґрес Українців Америки, вибори на Президента, про дисидентів, Мадридську конференцію та інші актуальні події дня. Багато цих справ неясних, тому висловлювалися побажання, щоб провід УККА відбував пресові конференції для інформації членства.

Відбулася конференція...

(Закінчення зі стор. 1)

жим СССР та інших комуністичних диктатур і міжнародна політика західньої демократії вказують на необхідну потребу співпраці всіх поневолених народів на своїх землях і поза їхніми межами.

Гелєна Шмунесс — редактор польського часопису „Нови дзєннік", поінформувала про основну мету Комітету оборони робітництва і засяги діяльности того комітету в різних країнах. Вона назвала деякі фрагменти з діяльности польських дисидентів та їхню ролю під час масового робітничого страйку в Польщі. Як також звернула увагу на велике значення дисидентських пресових публікацій, притому згадавши, що в дисидентському часописі „Критика" співпрацює Леонід Плющ. Г. Шмунесс твердила, що всі дотепер відомі, а також невідомі широким колам, робітничі заворушення і страйки в країнах комуністичних режимів, свідчать про те, що працюючий люд відкидає експлуататорські державні системи комуністичних режимів. Працюючий люд також відкидає неправдомовну пропаґанду, якою комуністи намагаються представляти себе оборонцями народніх прав. Доповідачка висловила думку, що у боротьбі за робітничі права у Польщі і в інших країнах комуністичних режимів, організована допомога демократичного робітництва Заходу може мати великий позитивний вплив на дальший хід боротьби за демократичні народні права.

Пол Вілсон поінформував про методи дисидентських діячів у Чехо-Словаччині. Звернув увагу на активність мистців дії яких мали великий вплив на маси молоді. Червоний режим налякавшись настроїв молоді, перевів хвилю арештувань, судових розправ і жорстоких засудів діячів чехословацького правозахисного руху — Хартія 77.

Доповідь Леоніда Плюща створила загальне враження, що він добре ознайомлений з політичними настановами урядових чинників: Франції, Італії, Бельгії, Німеччини й інших держав Західньої Европи, уряди яких розуміють деструктивну експансію совєтського імперіялізму, але, не зважаючи не це, вони застосовують того роду пасивну політику, які перед Другою світовою війною супроти гітлерівської агресії. Маючи досвід із численних поїздок, Леонід Плющ висловив надію, що лише деякі представники тих держав матимуть відвагу на Мадридській конференції виступати проти сваволі диктатури СССР та нехтування підписаних Гельсінкських угод. На закінчення Л. Плющ висловив жаль, що українські політичні діячі найбільше зуживають увагу й час на внутрішній антагонізм — марнотратну полеміку, що у його розумінні, є ознакою відсталости, нерозуміння найважливіших актуальних проблем.

Предсідником другої частини конференції був Володимир Купловський, який у спілці з іншими адвокатами Канади підіймився боронити справу Вячеслава Чорновола. Доповідачем був адвокат із ЗСА, Мирон Смородський, який, з американськими адвокатами, боронить справ ув'язнених М. Руденка, О. Тихого, Л. Лук'яненка і С. Сергієнка. Як відомо, М. Смородського Білий Дім включив у склад офіційної урядової делеґації ЗСА на Мадридську конференцію. Тема його доповіді: „Легальна допомога совєтським політичним в'язням: проєкти і пропозиції". Обширним тлумаченням Мирон Смородський насвітлив розуміння народоправного законодавства в демократичній державній системі і великий контраст інтерпретації народного права доктринерів комуністичної диктатури у якій домінуючим, виконавчим чинником є КҐБ. Доповідач сказав дещо про контакти з представниками уряду СССР, їхню реакцію і дотеперішні висліди. Він теж згадав, про методи, якими у межах конституційного американського закону, правники продовжують оборонну акцію за волю політв'язнів в СССР. Для наочного засвідчення своїх слів М. Смородський показав збірку документів, мабуть, понад 1,000 сторінок, лише у справі Левка Лук'яненка. А таких справ, не тільки в обороні українських, але політв'язнів й інших національностей, адвокати мають велику кількість. Доповідач звернув увагу на нові методи обвинувачень які КҐБ видумує і застосовує супроти дисидентів, тобто видумки про „насильства" та інші „кримінальні" вчинки. Широко розголошена оборонна акція по всіх демократичних країнах і численна документація про дійства опозиційних рухів та жорстокі розправи з дисидентами, — все це змусило КҐБ застосувати брутальні видумки, щоб перекинути обвинувачення на дисидентів, і тим заслонювати протизаконну сваволю комуністичної партії СССР. Доповідач стверджував, що діяльність Комітетів Оборони Політв'язнів в СССР нині дуже актуальна. Він запропонував не зупинятись, а посилити діяльність, дорогою збирання документів про дисидентські рухи в СССР, бож для юристів — це основні підстави оборони процесів. Як також — сказав прелеґенний — одночасно треба видавати масові публікації, що служать у напрямі формування публічної опінії, яка є допоміжним чинником на продовжування оборонних дій.

У дискусіях до виголошених тем, між усіми дискутантами, Роман Купчинський, представник Комітету в Ню Йорку, виявив широку обізнаність із сучасними дисидентськими рухами в різних країнах і біжучою політичною тактикою різних держаних функціонерів Сходу і Заходу. Деякі дискутанти звертали увагу на те, що активність комітетів вельми зв'язана з фінансовими видатками. Дотепер найбільше фінансової допомоги комітети одержали від українських громадян.

Адріян Каратницький, аспірант дослідного Ф. Філіп Рандолф інституту прочитав доповідь на тему: „Оборона неофіційних совєтських робітничих спілок робітниками Заходу". У доповіді були подані факти, як центральні і крайові керівництва робітничих спілок Канади і ЗСА реаґували на спроби робітників СССР звільнитися від партійної контролі. На ту тему відбулася довша, жвава дискусійна виміна думок і стверджень, що їх висловили: Л. Алєксєєва, Г. Шмунесс, Тереса Шламп, делеґатка з Едмонтону Р. Купчинський, Марко Бойцун та інші. Дискутанти вказували на заворушення робітників в СССР, особливо в Україні та в сателітних країнах, які кінчалися поліційними погромами та засланнями в тюрми і в психіятричні лікарні, таких як Клєбанов та інших. На підставі повідомлень у який спосіб зареаґувало робітництво Заходу на останні страйки в Польщі дискутанти робили висновки про недостатність організованої реакції робітничих спілок в Европі, ЗСА й Канаді. Висловлено теж думки, що так, як про цілу систему народного життя в СССР, так і про організованість та умови праці робітництва в системі совєтської диктатури, — центральні і низові керівники організованого робітництва на Заході ввесь час були помилково інформовані. Деякі чолові керівники робітничих спілок, які їздили до СССР, поверталися звідтіля з фальшивими уявленнями, тому, що їм там влаштовували прийняття, а навіть курортні відпочинки і показували все найкраще, але не допускали до безпосередніх вільних зустрічей з робітниками, щоб не показати експлуатації та убогого життя робітничого люду в СССР. Нині, хоч уже прорвана залізна заслона, однак у демократичних державах комуністичні агітатори продовжують змагатися за впливи в робітничих спілках, щоб своїм криком про капіталізм відвертати увагу робітництва від фактів, що в СССР ввесь працюючий люд є оід тотальною контролею Комуністичної партії. Дискутанти висловлювали пошану до робітників у Польщі за їхню солідарність і витримані зусилля у конфронтації з режимом.

Перед закінченням конференції були пропозиції, а на вужчих нарадах були рішення, щоб побіч найактуальніших завдань треба поширювати зв'язки та інформаційну діяльність у робітничих спілках.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!